

**Piusa XII encyklika *Fidei Donum*.
Wybrane piśmiennictwo z minionego pięćdziesięciolecia**

Niniejsza bibliografia została podzielona na trzy części. W pierwszej Autor zebrał poszczególne wersje językowe tekstu encykliki opublikowane w latach 1957-1958, czyli w roku wydania dokumentu i w następnych 12 miesiącach. Druga część zawiera komentarze i artykuły o charakterze teologiczno-pastoralnym, z przewagą publikacji w języku włoskim. Do tej grupy zostały zaliczone również dwie prace doktorskie przygotowane na wydziałach misjologii dwóch rzymskich uniwersytetów papieskich: Gregoriańskim i Urbaniana. W trzeciej części zostały zebrane artykuły i książki, które w szerszym zakresie ukazują wymiar pastoralny encykliki i jej oddźwięk w świecie misyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem świadectw misjonarzy.

I. TEKST ENCYKLIKI "FIDEI DONUM"

Tekst oficjalny dokumentu został opublikowany w oficjalnym organie Stolicy Apostolskiej pod datą 21 kwietnia 1957 r.:

Litterae encyclicae: De Catholicarum Missionum condicionibus praesertim in Africa. "Fidei Donum". «Acta Apostolicae Sedis» 49 (Città del Vaticano 1957) 225-248.

Wersję łacińską opublikowały również niektóre włoskie czasopisma:

«Acta OFM» 76 (Ad Claras Aquas 1957) 199-210.

«Analecta OP» 33 (Romae 1957) 55-71.

«Comentarium pro Religiosis et Missionaris» 36 (Romae 1957) 181-197.

Sukcesywnie ukazały się poszczególne wersje językowe, które przedstawiamy w porządku alfabetycznym:

Angielski

The Future of Africa. The Encyclical "Fidei Donum" of Pope Pius XII. (S.p.), Sword of the Spirit, 1957. 24 s.

Tekst encykliki znajduje się również w następujących pismach:

- «Africa» 19 (Killegan 1957) nr 6; s. 3-12.
- «Christ to the World» 2 (Roma 1957) 310-325.
- «The Medical Missionary of Mary» (Dublin 1957) October; s. 1-24.
- «Pagan Missions» (Nvan 1957) 66-76.
- «Worldmission» 8 (New York 1957) nr 2; s. 3-22.

Flamandzki

Fidei Donum. Uitgave van "Afrika". Boxtel, Missietijdschrift van de Witte Paters., 1957. 62 s.

Tekst encykliki znajduje się również w następujących pismach:

- «Kerke en Missie» 37 (Brussel 1957) 129-142.
- «Het Missiewerk» 34 (Nijmegen 1957) 129-148.

Francuski

Supplément aux Annales des F.M.M., nr Mai 1957. Vanves, Imprimerie Franciscaine Missionnaire., 15 s.

Lettre encyclique de sa sainteté Pie XII sur la situation des missions catholiques notamment en Afrique. Alger, [s.n.], 1957. 185-198.

Encyclique "Fidei donum" sur la situation des missions catholiques, notamment en Afrique (21 avril 1957): à nos vénérables frères patriarches, archevêques, évêques et autres ordinaires de lieux en paix et communion avec le Siège apostolique Pie XII, pape. Vanves, Imprimerie Franciscaine Missionnaire, 1957. 15 s.

Tekst encykliki znajduje się również w następujących pismach:

- «Annales de N.D. du S. Cœur» 91 (Issoudoum 1957) 185-188, 234-235.
- «Bulletin de l'Union Missionnaire du Clergé» 37 (Bruxelles 1957) 117-129.
- «Le Christ au Monde» 2 (Rome 1957) 322-340.
- «La Documentation Catholique» 39 (Paris 1957) nr 54; col. 581-596.
- «Grands Lacs» 192 (Namur 1957) Août-Septembre; s. 5-35.
- «Faits et Idées» 71 (Rabat 1957) 1-17.
- «Messages» 32 (Québec 1957) nr 14; s. 99-120.
- «Missi» 22 (Lyon 1957) 255-279.
- «Pères Blancs» (Paris 1957) nr 127; s. 3-18.
- «Revue du Clergé Africain» 12 (Mayidi 1957) 321-337.
- «La Semaine Religieuse d'Alger» 29 (Alger 1957) nr 19; s. 185-198.
- «Les Cahiers de Saint-André» 14 (Saint-André-lez-Bruges 1957) 126-142.

Hiszpański

Encíclica Misional Fidei Donum. Madrid, Obras Misionales Pontificias, 1957.

Tekst encykliki znajduje się również w następujących pismach:

«Boletín Oficial del Arzobispado de Tánger» I (Tánger 1957) 211-226.

«Iluminare» 35 (Madrid 1957) 69-84.

«Misiones del Espíritu Santo» 3 (Madrid 1957) nr 3-4; s. 1-14.

«Revista de Misiones» 33 (Bogotá 1957) Julio y Agosto; s. 4-7, 24.

«El Siglo de las Misiones» 44 (Bilbao 1957) 214-218, 256-260.

Rok później komisja odpowiedzialna za organizację Narodowego Kongresu Misyjnego w Meksyku przygotowała kolejne tłumaczenie na język hiszpański:

Fidei donum: carta encíclica de nuestro santísimo señor por Divina Providencia Pio papa XII a los venerables hermanos patriarcas, primados, arzobispos, obispos y otros ordinarios de Lugares [...] sobre la situación de las misiones católicas [...]. México, Comisión Organizadora del IV Congreso Nacional Misional, 1958. 40 s.

Niemiecki

“Fidei Donum” Weltrundschreiben Seiner Heiligkeit Papst Pius XII. an alle Bischöfe der Welt über die Lage der Missionen, besonderes in Afrika. Aachen, Priester Missionsbund, 1957. 12 s.

Tekst encykliki znajduje się również w następujących pismach:

«Bethlehem» 62 (Immensee 1957) 317-322, 419-425.

«Marianhill» 75 (Brig 1957) 220-228, 256-266.

«Marianhiller Vergissmeinnicht» 75 (Riedegg 1957) 222-228, 244-251.

«Missionsbote der Schweizer Kapuziner» (Olten 1957) 99-126.

«Priester und Mission» (Aachen 1957) 125-140.

«Voix d’Afrique» 34 (Strasbourg 1957) 50-59.

«Weltmission» (München 1957) 131-159.

Portugalski

«Anais das Franciscanas Missionarias de Maria» 22 (Braga 1957) 97-102, 137-141.

«Anais das Obras Missionarias Pontificias» 8 (Lisboa 1957) 34-50.

«Portugal em África» 14 (Lisboa 1957) 129-143.

Włoski

Pius XII, L’Africa chiama. Enciclica missionaria “Il dono della Fede”. Commento del P. Walter GARDINI dei Missionari Saveriani. Parma, Istituto Saveriano Missioni Estere, 1957. 64 s.

Tekst encykliki znajduje się również w następujących pismach:

«Africa» (Milano 1957) Maggio; s. 5-29.

- «Il Carmelo e le sue Missioni» 56 (Roma 1957) 99-108, 122-131.
 «La Civiltà Cattolica» 108 (Roma 1957) nr 2; s. 345-362.
 «Clero e Missioni» 38 (Roma 1957) 243-264. – Seguono: Commenti: s. 265-324.
 «Le Missioni Cattoliche» 86 (Milano 1957) 97-100, 120-124.
 «Le Missioni Francescane» 33 (Roma 1957) nr 7; s. 2-4; nr 8-9; s. 2-3; nr 10; s. 7-14.

Sukcesywnie, w następnym roku ukazała się edycja przygotowana przez wydawnictwo misjonarzy kombonianów:

Il dono della fede. Traduzione italiana dell'enciclica "Fidei donum". Bologna, Nigrizia, stampa 1958. 46 s.; ill.

W kolejnych latach wrócono jeszcze kilkakrotnie do opublikowania pełnego tekstu encykliki:

The popes and the missions: four encyclical letters. Maximum illud. Rerum Ecclesiae. Evangelii praeconens. Fidei donum. (A Sword of the Spirit Pamphlet). London, Sword of the Spirit, [s.d.]. 97 s.

Enciclicas Misionales, Madrid, (s.e.), 1962. 240 s.

Encicliche Missionarie. Roma, Edizioni Paoline, 1967. 224 s.

II. KOMENTARZE I ARTYKUŁY

W 1957 roku, tuż po opublikowaniu encykliki, ukazały się liczne komentarze tego dokumentu. Zostały w naszym opracowaniu podzielone według kryterium języka. W następnych latach spotykamy większe zainteresowanie encykliką jedynie przy okazji kolejnych okrągłych rocznic. Wyjątkiem jest komentarz opublikowany w 1958 r. przez Editrice Missionaria Italiana w serii „Studi missionari“ i opracowany przez włoskich misjologów i teologów.

Francuski

L'appel du Pape pour les Missions d'Afrique. «Le Petit Messager des Missions» 78 (Nantes 1957) Octobre, p: 2-6.

BLANDIN, Georges, *L'heure de l'Afrique.* «Echo des Missions Africaines» (Lyon 1957) 105-110.

BOULAY, Thomas, *L'avenir chrétien de l'Afrique.* «Cahiers religieux d'Afrique du Nord» (Alger 1957) 109-113.

COUTURIER, C., *Destin de l'Afrique «Fidei Donum».* «Etudes» 90 (Paris 1957) nr 293, s. 321-327.

COUTURIER, C., *Zèle missionnaire. A propos de l'Encyclique Fidei Donum.* «Bulletin du cercle saint Jean Baptiste» (Paris 1957) Oct.-Nov., s. 8-12.

MASSON, J., *Encyclique «Fidei Donum»*. «Nouvelle Revue Théologique». 89 (Louvain 1957) nr 79, s. 636-641.

ROSMAN, P. H., S.S. *Pie XII et les Missions d'Afrique*. «Missions de Scheut» (1957) 167-170.

Angielski

DE LETTER, *A New Missionary Encyclical*. «The Clergy Monthly» Supplement (Ranchi 1957) nr 3; s. 231-238.

Papal Encyclical Urges Catholics to Increase Missionary Work. «Mission Bulletin» 9 (Honhkong 1957) 458-460.

Włoski

COSTANTINI, Celso, *Cum Petro in Christo. L'enciclica "Fidei donum" e altri scritti missionari*. Roma, Pontificia Unione Missionaria del Clero, stampa 1957. 225 s.

GARDINI, Walter, ed., *L'Africa chiama. Enciclica missionaria "Il dono della fede"*. Parma, Istituto Saveriano Missioni Estere, 1957. 64 pp; ill.

Pio XII e le vocazioni missionarie. «Fede e Civiltà» 55 (Parma 1957) 141-142.

Il secondo grido di risveglio. «Il regno» 46 (Bologna 1957) nr 5; s. 4-5.

TRAGELLA, G.B., *L'appello "africano" del santo Padre Pio XII*. «Studium» 53 (Roma 1957) 347-352.

TRAGELLA, G.B., *Le novità della "Fidei Donum"*. «Le Missioni Cattoliche». 86 (Milano 1957) 167-171.

Venerando documento missionario. «Il Massaia» 44 (Roma 1957) 121-124.

ZARATTINI, Silvio, *Il momento dell'Africa*. «Missioni» 43 (Venezia 1957) nr 7; s. 12-15, 18.

Flamandzki

CALBRECHT, J., *Afrika, zorgkind van Pius XII*. «Missien van Scheut» (1957) 167-170.

CRAEYNST, M., *Nu is het de beurt aan Afrika*. «De Kath. Missien» 78 (Teteringen 1957/58) 66-68, 101-103.

Hiszpański

ASOCIACIÓN MISIONERA SEGLAR (A.M.S.), *En torno a la "Fidei donum". I Semana de Formación Misionera para Seglares*. Vitoria, (s.e.), 1957. 137 s.

La carta Enciclica de Pio XII al Episcopado. In: «El Misionero» 34 (Madrid 1957) 168-175.

OMACHEVARRIA, Ignacio, *Africa. La nueva Enciclica "Fidei Donum"*. «Catolicismo» 184 (Madrid 1957) 16.

PIUS PP. XII, *"Fidei donum. Carta encíclica de s.s. Pio XII ao episcopado de todo o mundo sobre as condições presentes das missões católicas sobretudo na Africa"*. Lisboa, Direcção Nacional da U.M.C, 1957. 19 s.

RANCAÑO, D., *Comentario*. «España Misionera» 13 (Madrid 1957) 121-134.

UNCITI, Manuel, *Esperanzas y temores de las Misiones africanas. Enseñanzas de la encíclica "Fidei Donum"*. «Dios lo quiere» 19 (1956/57) 771-776.

Niemiecki

Fahr hinaus auf die hohe See. «Der Weinberg» 58 (Hunfed 1957) 174.

Die Gabe des Glaubens. Die neue Missionsencyklika des Hl. Vaters. «Hiltruper Monatshefte» (Hiltrup 1957) 148-152.

HOLLENDER, Victor, *Die Stunde Afrikas*. «Messenger des Missions Africaines» 35 (St-Pierre 1957) 49-53.

OTTO, J.A., *Pius XII: Geschenk des Glaubens*. «Die katholische Missionen» 76 (Freiburg 1957) 71-73.

PETERS, Josef, *Die Enzyklika "Fidei Donum" vom Ostertag 1957*. «Priester und Mission» (Aachen 1957) 141-156.

*

Pio XII per un'Africa cristiana: commento alla "Fidei donum". (Studi missionari; 004). Parma, EMI-Editrice Missionaria Italiana, [1958]. 327 s.

Spis treści: *Lettera enciclica "Fidei donum"*, s. 9-30. Parte I: *Significato della "Fidei donum"*. PIGNEDOLI, Sergio, *L'urgente appello della Chiesa*, s. 33-43. PANCRAZIO, Andrea, *Sviluppo dell'insegnamento pontificio sulle missioni*, s. 44-59. VERONESE, Vittorino, *Nuovi aspetti del problema missionario*, s. 60-68. Parte II: RIZZI, Giglio, *Il risveglio dei popoli africani*, s. 71-89. MERLO PICH, Vittorio, *Le conquiste della Chiesa in Africa*, s. 90-109. Parte III: MUSARAGNO, Remigio, *Principi di teologia missionaria: la Chiesa missionaria*, s. 113-129. BARATTA, Raffaele, *La cattolicità della Chiesa*, s. 123-125. LERCARO, Giacomo, *Vocazione missionaria del Vescovo*, s. 126-127. URBANI Giovanni, *Educazione alla cattolicità*, s. 128-138. Parte IV: MORETTI, Corrado, *Preghiera liturgica e S. Messa per le missioni*, s. 141-150. MISTRORIGO, Antonio, *Preghiera liturgica e parrocchia missionaria*, s. 151-160. Parte V: TOMASSINI, Dino, *Più missionari per la conversione del mondo*, s. 163-170. MERLO, Mario, *Le vocazioni missionarie tardive*, s. 171-187. BUSATO, Giulio, *I parroci e le vocazioni*, s. 188-191. GHEDDO, Pietro, *Sacerdoti diocesani al servizio delle missioni*, s. 192-206. Parte VI: BUZZI, Carlo, *Educazione missionaria nella scuola*, s. 209-217. BAZEATO, Maria, *I gruppi missionari giovanili nei collegi e nella scuola*, s. 218-223. BEDUSCHI, Roberto, *L'ideale missionario di fronte al giovane*, s. 224-231. Parte VII: CANDIA, Marcello, *L'apporto del laicato ai problemi missionari*, s. 235-243. FELTRAMI, Silvio, *Il laicato e la cooperazione missionaria: le zelatrici missionarie*, s. 224-253. MAZZUCATO, Luigi, *L'assistenza agli studenti universitari*

d'oltremare, s. 254-260. Parte VIII: *Il Congresso missionario nazionale di Padova. Note di cronaca*, s. 263-269. MIMMI, Marcello, *Discorso di apertura*, s. 270-279. RONCALLI, Angelo Giuseppe, *Discorso di chiusura*, s. 280-290. *Conclusioni e voti*, s. 291-293. FELTRAMI, Silvio, *Il congresso continua*, s. 294-298. SIGISMONDI, Pietro, *Impegno missionario del cristiano*, s. 299-302. GARDINI, Walter, *La risposta della cristianità alla "Fidei donum"*, s. 303-327.

L'appel de l'encyclique "Fidei donum" aux O.I.C.: traduction de l'exposé fait par monsieur Joseph Peters, lors de l'ouverture de l'Assemblée Générale. [S.p.], [n.e.], [s.d.]. 9 s.

CANOVA, Francesco, *La figura del medico missionario alla luce delle encicliche "Evangelii praecones" e "Fidei donum" di Pio XII*. «La Missione» 24 (Milano 1958) Aprile; s. 25-35.

III Convegno Medico-Missionario, Padova 10-13 settembre 1957.

Carta Pastoral colectiva del Episcopado [de Chile] sobre la Encíclica "Fidei Donum" y el día universal de Misiones. Santiago de Chile: Universidad Católica, 1958. 11 s.

CHAULEUR, Pierre, *Evolution économique et sociale de l'Afrique*. «Les Missions Catholiques» Nouvelle Séries 8 (Paris 1958) 16-24.

W tym samym numerze: DELATORE, F., *L'apostolat en Afrique et ses options*, s. 31-45. JOURNET, Ch., *Le Souverain Pontife demande que soient célébrées des Messes à l'intention des missions*, s. 52-55. HENRY, A.M., *La générosité fruit de la charité*, s. 56-60. LARIDAN, P., *Laïcât missionnaire et laïcât africain*, s. 67-72. GARDINI, W., *La signification de "Fidei donum"*. *Toute l'Église pour le monde entier*, s. 78-83.

CIRARDA, Fosé M., *El porqué de la "Fidei donum"*. «Illuminare» 36 (Madrid 1958) 112-117.

DOMINGUEZ, O., *La Iglesia Nera ha echado radices. Comentarios a la "Fidei donum"*. «Catolicismo» (Madrid 1958) nr 190; s. 4-5.

GARDINI, W., *I cattolici rispondono alla "Fidei donum"*. «Nigrizia» 76 (Verona 1958) nr 10; s. 10-15.

LOPÉTEGUI, León, *Culmina en la enciclica "Fidei donum" de Pio XII, un siglo de florecimiento misional africano. Cursillo de misionología para religiosas misioneras*. (Bérriz; 9). Bérriz, Ángeles de las Misiones, 1958. 69 s.

MULDERS, A., *Bij de Missie-encycliek "Fidei donum"*. «Het Missiewerk» 37 (Nijmegen 1958) 2-9.

OMAEHEVARRIA, A. CRUZ, *El deber de los cristianos en la enciclica "Fidei donum"*. «Illuminare» 36 (Madrid 1958) 137-142.

UNCITI, M., *La vocación misionera en la "Fidei donum"*. «Dios lo quiere» 20 (Madrid 1958) 21-26.

C.d.: *La educación de la juventud*, s. 47-48. *El Misionerismo seglar*, s. 49-50.

LEFEBVRE, Gaston, "Fidei donum" et le "Scoutisme". «Mission de l'Église» 34 (Paris 1959) 101-108.

MUÑOZ, Quintin G., La oración misionera en la encíclica "Fidei donum". «Misiones Dominicanas» 40 (Lima 1959) 21-33.

NEYRAND, Henri, La situation religieuse en Afrique et l'encyclique "Fidei donum". «Les Missions Catholiques» Nouvelle Série 9 (Paris-Lyon 1959) 109-115.

DUPERRAY, Édouard, La doctrine missionnaire des papes en cinq encycliques. Introduction aux encycliques missionnaires. (Ad lucem. Supplément au bulletin de mai 1960). Paris, Association Ad lucem, 1960. 48 s.

GLAZIK, J., (ed.), Päpstliche Rundschreiben über die Mission von Leo XIII. bis Johannes XXIII. (Missionswissenschaftliches Seminar der Universität Würzburg. Missionstexte = Seminarium missiologicum universitatis Herbipolanae. Textus ad rem missionariam spectantes; 1). Münsterschwarzach, Vier-Türme, 1961. 188 s.

MARMY, E. – AUF DER MAUR, Ivo, (ed.), Geht hin in alle Welt: die Missionszyklen der Päpste Benedikt XV., Pius XI., Pius XII. und Johannes XXIII. Freiburg, Paulusverlag, 1961. 201 s.

MARMY, E., Les grandes encycliques missionnaires de Benoît XV à Jean XXIII. Fribourg-Paris, Editions Saint-Paul, 1964. 180 s.

COUTURIER, Ch., Un appel prophétique, l'originalité de "Fidei donum". «Mission de l'Église» 42 (Paris 1967) nr 71; s. 18-30.

MARCOLINI, E., A dieci anni dalla "Fidei donum". «Missioni della Compagnia di Gesù» 53 (Venezia 1967) nr 10; s. 21-24.

PLASSON, A., Dix ans après "Fidei donum", l'appel toujours actuel. «Vocation» (Paris 1967) 233-270.

SCALZOTTO, T., Il y a 20 ans paraissait l'encyclique "Fidei donum" de Pie XII. 21 avril 1957-1977. «Documents Omnis Terra» 16 (Rome 1976/1977) 361-363.

DAGRAS, M., "Fidei donum". "Populorum progressio". Joyeux anniversaire. In «Mission de l'Église» 52 (Paris 1977) nr 37; s. 11-16; 33-40.

GHEDDO, P., La "Fidei donum" vent'anni dopo. «Mondo e Missione» 106 (Milano 1977) 466-470.

Las semblanzas misioneras que nos dejó "Fidei donum". La encíclica "Fidei donum", del 21 de abril de 1957. «Informes de Pro Mundi Vita» (Bruselas 1978) nr 14; s. 1-38.

BERLANDA, S., 25 anni della "Fidei donum". «Il Regno/Documenti» 27 (Bologna 1982) 657-664.

CAMMIN, F., Dossier/"Fidei donum". «Nigrizia» 100 (Verona 1982) nr 10; s. 25-40.

GUASCO, M., *25 anni della "Fidei donum". Missione: da gesto coraggioso a logica di Chiesa.* «Il Regno/Attualità» 27 (Bologna 1982) 379-382.

LEVESQUE, J., *De "Fidei donum" à "Redemptor hominis". De nouveaux chemins pour la mission.* «Église et Mission» 62 (Bruxelles 1982) nr 226; s. 2-18.

RWEYEMAMU, Robert, *Il XXV anniversario dell'enciclica "Fidei donum": il contesto storico della Chiesa in Africa.* «Euntes docete: commentaria Urbaniana» 35 (Roma 1982) fasc. 1-3, s. 3-201, 213-376, 389-564

SCARIN, Antonio, *Invitati allo scambio con le Chiese d'Africa. A 25 anni dall'apparizione dell'enciclica "Fidei donum" si raccolgono i frutti di una innovazione che ha trasformato il mondo missionario.* «Africa» 60 (Milano 1982) nr 2; s. 12-13.

TABLINO, Paolo, *La risposta dei preti italiani alla "Fidei donum" in Africa.* «Mondo e Missione» 111 (Milano 1982) 560-562.

Crescere insieme per la Chiesa missionaria in Italia. *Nella ricorrenza del XXV anniversario della promulgazione dell'enciclica Fidei Donum di Pio XII: Siena, 21-24 settembre 1982, basilica di S. Francesco.* [S.p.], Pontificie Opere Missionarie in Italia, [1983]. 273 s.

M.in.: **TARGHETTI, Giambattista**, *Lo sviluppo del servizio missionario diocesano dalla "Fidei donum" ad oggi;* s. 67-78. **BERLANDA, Silvano**, *Il sacerdozio: un ministero per la missione universale. 25 anni di esperienza dei sacerdoti "Fidei donum",* s. 163-180.

TEBALDI, Giovanni, *A conclusione del XXV della "Fidei donum". Un riuscito seminario di studio a Verona.* «Africa» 61 (Milano 1983) nr 3; s. 12-15.

CONFERENZA EPISCOPALE ITALIANA. Commissione episcopale per la cooperazione tra le Chiese. Seminario di studi (1984: Verona), *Dall'aiuto allo scambio: venticinque anni di esperienza dei sacerdoti "Fidei Donum": Roma 1984.* Bologna: EMI, 1984. 235 s.

ROUSTAN, André, *Les "Fidei donum": des missionnaires pas comme les autres.* «Spiritus» 26 (Paris 1985) 293-314.

CORCORAN, John, *Fidei donum.* «The Outlook» 21 (London 1988) 71-73.

GAIGNET, Olivier, *Les "Fidei donum". Des prêtres diocésains aux dimensions du monde.* «Mission de l'Église» 65 (Paris 1993) nr 100; s. 56-59.

SEPE, C., *Dalla "Fidei donum" alla "Postquam Apostoli": bilancio di 30 anni di impegno missionario dei sacerdoti diocesani.* «Omnis Terra» 11 (Roma 1993) 86-91.

Angielski: «Omnis Terra» 27 (Rome 1993) 175-179.

Francuski: «Omnis Terra» 32 (Rome 1993) 172-176.

Hiszpański: «Omnis Terra» 25 (Roma 1993) 176-180.

MORICONI, Mario, *El sacerdote "Fidei Donum".* «Misiones Extranjeras» (Madrid 1995) 699-714.

AGAZZI, Mario, *I presbiteri diocesani (Preti Fidei Donum) nella cooperazione missionaria-*

ria oggi: storia di un'esperienza e nuovo contesto ecclesiologicalo. Preti per la missione: la dimensione missionaria nella spiritualità del presbitero diocesano. Bologna, EMI, 1997. s. 33-70.

CENTRO UNITARIO MISSIONARIO PER LA COOPERAZIONE TRA LE CHIESE (CUM), *Un ponte tra le Chiese: la sfida dei "Fidei donum" alla missione della Chiesa italiana.* (Missione e Chiesa locale). Bologna, EMI, 1996. 204 s.

PAVANELLO, Pierantonio, *I presbiteri "fidei donum" speciale manifestazione della comunione delle Chiese particolari tra loro e con la Chiesa universale.* «Quaderni di Diritto Ecclesiale» 9 (Milano 1996) 35-57.

FARINA, Aldo, *Preti "Fidei donum" e apertura alla mondialità.* «Rivista del Clero Italiano» 78 (Milano 1997) 642-646.

GIGLIONI, Paolo, *1957-1997: 40° anniversario dell'Enciclica "Fidei Donum" di Pio XII.* «Omnis Terra» 15 (Roma 1997) 33-38.

Angielski: «Omnis Terra» 31 (Rome 1997) 49-50.

Francuski: «Omnis Terra» 36 (Rome 1997) 53-59.

Hiszpański: «Omnis Terra» 29 (Roma 1997) 54-60.

Prêtres "Fidei donum" aujourd'hui. A l'occasion des 40 ans de l'appel lancé par Pie XII. «Mission de l'Église» 71 (Paris 1997) nr 116; s. 29-52.

GARCÍA MARTÍN, Julio, *La encíclica "Fidei donum" de Pío XII y la dimensión universal del servicio del presbítero secular.* «Commentarium pro Religiosis et Missionariis» 79 (Roma 1998) 35-71.

BARELLA, Luigina (ed.), *Convegno nazionale al Cum di Verona: sacerdoti "fidei donum", un tesoro nascosto.* A cura di... «Mondo e missione» 129 (Milano 2000) nr 9; supplemento, 8 s.

CANOVA, Pietro, *La cooperazione tra le Chiese stimolata dall'esperienza dei preti «fidei donum».* «Orientamenti Pastoralis» 50 (Bologna 2002) nr 11; s. 56-63.

FERRANTI, Roberto, *Comunicare il dono: identità e missione del presbitero "fidei donum".* (Missione e Chiesa locale). Bologna, EMI, 2002. 124 s.

Lasciarsi condurre dallo spirito. La spiritualità missionaria. «Ad Gentes» 6 (Bologna 2002) 1-192.

M.in.: MARCAZZANI, Sergio, *La spiritualità del presbitero "Fidei Donum"*, s. 143-151. GRASSELLI, Francesco, *La spiritualità dei missionari laici*, s. 160-167.

Fidei donum (I) e la cooperazione missionaria tra le Chiese nella prospettiva delle unità pastorali. «Orientamenti Pastoralis» 51 (Bologna 2003) nr 6-7; s. 141-147.

ELIA, Meo, *I Fidei donum. Ogni chiesa è inviata a tutto il mondo.* «Missione Oggi» (Brescia 2004) nr 2; s. 33-38.

Prace doktorskie

ZECCHIN, Renzo, *I sacerdoti "fidei donum": una maturazione storica ed ecclesiale della missionarietà della chiesa*. (Pontificia Universitas Gregoriana. Facultas Missiologiae; 3684). Romae, Pontificia Universitas Gregoriana, 1988. 464 s.

BAKALARZ, Andrzej, *La missionarietà del sacerdote diocesano dall' Enciclica "Fidei donum" all'enciclica "Remptoris missio" applicata alla Chiesa di Polonia*. Romae, Pontificia Università Urbaniana, 1992. 95 s.

III. MISJONARZE *FIDEI DONUM*

W tej części opracowania zostały zebrane doświadczenia i świadectwa misjonarzy "fidei donum", opublikowane na przestrzeni 50 lat od ukazania się encykliki Piusa XII:

Des prêtres diocésains pour l'Afrique noire: la réponse française à l'appel de l'encyclique "Fidei Donum". [S.p.], [s.e.], [196-?] (La Circex). 49 s.

CATHOLIC STUDENTS' MISSION CRUSADE (CSMC), (ed.), *Africa in Five Hours. A collection of Readings on the Presence of the African Countries in International Affairs and in the Life of the Church*. (CSMC Five-hour series). [Cincinnati], SMC Press, 1965. vi+66 s.

DILÉ, L., *Padres "Fidei donum"*. «Igreja e Missão» 33 (Valadares 1981) nr 107/108; s. 92-95.

GRIMSHAW, A.J., *Viva "Fidei donum"! An experience*. «Ensign» (Navan 1981) Summer; s. 15-20.

Prêtres fidei donum. Accompagnement des prêtres "Fidei donum". «Mission de l'Église» (Paris 1982) N. 56; s. 1-9.

– I. C.E.M.E. *Aider les prêtres fidei donum dans leur vocation spécifique*. Interview de Louis DILÉ.

– II. C.E.F.A.L. **MÉREL, Michel**, *L'aide des prêtres diocésains français en Amérique Latine et sa coordination*, s. 10-16. *Encyclique "Fidei donum", sa signification*, s. 47-56.

TABLINO, Paolo, *A venticinque anni dalla "Fidei donum". I luoghi del confronto*. «Missione oggi» 5 (Parma 1983) nr 8; s. 59-63.

ROBINSON, Fredrick, *Reflections of a "Fidei donum" Priest on his experience in Rwanda*. «The Outlook» 19 (London 1985) 178-183.

ROUSTAN, André, *Notre vocation de prêtres "Fidei donum"*. «Omnis Terra» 25 (Rome 1986) 381-404.

ROUSTAN, André, (ed.), *Notre vocation de prêtres "Fidei donum"*. (*En mission en Afrique, Asie et Océanie*). Enquête présentée par... «Mission de l'Église» 61 (Paris 1986) nr 71; s. 10-27.

ROUSTAN, André, *Nuestra vocación de sacerdotes "Fidei donum"*. (*En misión en Africa, Asia y Oceanía*). Encuesta presentada por el p. ... «Omnis Terra» 19 (Romae 1987) 144-165.

SMEDT, E.J. de, *Prêtres "Fidei donum"*. In «Église et Mission» 67 (Bruxelles 1987) nr 247; s. 27-32

TABLINO, Paolo, *Non solo "missionari". I "Fidei donum"*. «Missioni Consolata» 88 (Torini 1986) nr 1; s. 25-27.

WICQUART, Joseph, *Une des forces de notre temps: la dynamique de l'encyclique "Fidei donum"*. «Mission de l'Église» 62 (Paris 1987) nr 77; s. 3-4.

C.d.: *Présentation du témoignage de 76 évêques d'Afrique, d'Asie et d'Océanie sur l'expérience "Fidei donum"*, s. 5-21.

Schuldner der Opfer. *Erklärung der "Fidei donum-Priester"*. «Weltkirche» 10 (München 1990) 55-56; 60-62.

MUGIONE, Andrea, *La testimonianza di un vescovo "Fidei donum"*. «Omnis Terra» 29 (Roma 1991) 286-289.

Angielski: «Omnis Terra» 25 (Rome 1991) 444-447.

Francuski: «Omnis Terra» 30 (Rome 1991) 393-396.

Hiszpański: in: «Omnis Terra» 23 (Roma 1991) 444-447.

Lettre des prêtres français "Fidei Donum" présents au Mali. Aux participants à Planète-Mission et aux membres de la coopération missionnaire de leurs diocèses. «Mission de l'Église» 68 (Paris 1994) nr 106; s. 29-30.

BARELLA, Luigina, *"Fidei donum", scommessa persa?* «Mondo e Missione» 125 (Milano 1996) nr 8; s. 59-62.

BARELLA, Luigina, *Doni preziosi o "tappabuchi"?* «Mondo e Missione» 125 (Milano 1996) nr 9; s. 67-68.

BARELLA, Luigina, *Parroci del mondo, il dibattito è aperto*. «Mondo e Missione» 125 (Milano 1996) nr 9; s. 69-70.

BARELLA, Luigina, *Quella "love story" tra Alba e il Kenya*. «Mondo e Missione» 126 (Milano 1997) nr 4; s. 63-65.

HICKEY, Raymond, *"Fidei Donum": seed that blossomed*. «Mission Outlook» 29 (London 1997) nr 3; s. 1, 4-5.

MAFFI, Peppino – MASSERONI, Enrico – BROVELLI, Franco, *Consacrati per il mondo: "Fidei donum"*. «Africa» 75 (Milano 1997) nr 3; s. 6-10.

MIRALDI, Nino, *Lettere dal Brasile* raccolte da Gianni DEMOFONTI e Cesare BRUNETTI con una introduzione di Giuseppe RUGGIERI. (Quaderni del Cipax). Roma, Anterem, 1997. 144 s.

Incontro dei «fidei donum» italiani in Brasile: «Quale missione per quale Chiesa». «Mondo e missione» 131 (Milano 2002) N. 3; s. I-VIII.

VITALE, Francesco, *Ventidue anni tra i poveri di Lima. Il racconto di un'esperienza di un Fidei Donum.* «Popoli e Missione» 16 (Roma 2002) nr 6; s. 33-34.

PAIARO, Luigi, «Sono un Vescovo Fidei Donum». Intervista di Miela FAGIOLO D'ATTILIA. «Popoli e Missione» 17 (Roma 2003) nr 6; s. 25-26.

CESENA, Gianni – BERETTA, Giampiero, *Tra la via della seta e i gulag recenti. Fidei donum da Milano al Kazakistan.* «Popoli e Missione» 18 (Roma 2004) nr 9/10; s. 46-48.

FAGIOLO D'ATTILIA, Miela, *Tra i poveri delle favelas. Padre Luis Lintner, Fidei donum e martire.* «Popoli e Missione» 19 (Roma 2005) nr 3; s. 39-41.

GOBBO, Romina – MARTELLI, Elena, *Guardando al futuro. Con i missionari fidei donum ambrosiani.* «Missioni Consolata» 107 (Torino 2005) nr 7-8; s. 43-47.

LINTNER, Martin M., – FINK, Christl Hauger, – COMINA, Francesco, *Due mondi, una vita: Luis Lintner, prete fidei donum martire.* (Vita di missione). Bologna, EMI, 2004. 285 s.

Tytuł oryginalny: «... weil das Leben siegen wird!» *Luis Lintner: Mystiker, Kämpfer, Märtyrer.*

MORETTI, Crescenzo, *Voglia di missione. L'opinione di un «Fidei donum».* «Nigrizia» 122 (Verona 2004) nr 9; s. 58-60.

PIOTROWSKI, Jan – MIL, Janina, (ed.), *Udział Kościoła w Polsce w misji «ad gentes» podczas pontyfikatu Jana Pawła II.* Warszawa, Missio-Polonia, 2004. 103 s.

M.in.: DZIURA, Ryszard, *Polscy kapłani «fidei donum» w służbie Kościoła powszechnego*, s. 61-75. SZCZODROWSKI, Romuald, *Polscy misjonarze świeccy – wczoraj i dziś*, s. 76-91. CZERMAK, Krzysztof, *Animacja i współpraca misyjna Kościoła partykularnego na przykładzie diecezji tarnowskiej*, s. 92-103.

POZZI, Anna, *A scuola di unità e servizio. Due missionari «fidei donum» in servizio.* «Mondo e missione» 133 (Milano 2004) nr 7; s. 44-45.

MASCIA, Antonio, *In Camerun adesso o mai più. La testimonianza di un Fidei donum rientrato.* «Popoli e Missione» 19 (Roma 2005) nr 2; s. 21-23.

POZZI, Anna, *La fede corre sul fiume. Zambia: la testimonianza di don Antonio, «fidei donum» di Milano.* «Mondo e missione» 134 (Milano 2005) nr 8; s. 36-39.